

MAT08TR81

*Improvement of Vocational Education and Training (VET) and Internship
Cooperation between the Netherlands and Turkey*

VERSLAG INCEPTION VISIT

10-20 mei 2008

Ankara, mei 2008

NIHAankara

Koza sokak 111
06700 GOP ANKARA
Tel. +90 - 312 437 33 47
www.nihankara.org

HOSPITALITY & LEISURE in CAPPADOCIË en ANKARA: VERSTERKING BEROEPSONDERWIJS & ARBEIDSMARKT

Inhoud verslag

1. doelstellingen inception visit
2. deelnemers
3. overzicht uitgevoerd programma
4. bevindingen
5. speerpunten in mogelijke samenwerking
6. Overige kansen, ideeën en mogelijke activiteiten
7. Gevolgen voor de projectopzet en –uitvoering

1. doelstellingen inception visit

In het projectplan worden de doelstellingen van de inception visit als volgt omschreven:

The inception visit aims at:

1. getting officials and experts from both countries to know each other;
2. conducting a first survey of the theoretical and practical functioning of Turkey's vocational education system in the field of Tourism and Hospitality;
3. clarifying specific goals of the project on the following subjects (non-exhaustive):
  - On which levels (according to the Dutch system: 3, 4, 5) of vocational education (including Higher Education) in the field of Tourism and Hospitality can a fruitful cooperation between the Netherlands and Turkey be established? What has to be done, by whom, to realise such a cooperation now and in the future?
  - Which specific Fields of Tourism and Hospitality Education (cooking, food and beverages, animation) should be targeted?
  - Which partners from both countries should be invited to participate in the expert visits?
  - Which partner in the project will be responsible for what?
  - Which Vocational Colleges and Universities for Applied Sciences from the Netherlands will be invited to participate in study-visits in Cappadocia?
  - Which Turkish counterparts will be visited during the expert visits?
  - Which employers and employer organisations in the sector have to be involved in the project?
  - To what extent and under which conditions an exchanges of knowledge, curricula, methodology, students, interns and/or teachers can be achieved?
  - Which Turkish counterparts have to be invited to participate in the exchange visit to the Netherlands. Which places will be visited and which topics will be discussed?

Deze vragen worden voorzover mogelijk in de onderstaande tekst beantwoord. Voorzover een antwoord (nog) niet mogelijk is, wordt dat verklaard.

2. deelnemers Inception Visit

Samenstelling delegatie:

DG voor Handels- en Toerisme-Onderwijs van het Turkse Ministerie voor Nationaal Onderwijs

- Mehmet Afşaroğulları 10-20 mei
- Fehmi Yerlikaya 10-20 mei

KENWERK

- René Rijnbout 10-17/18 mei
- Guus Morjan 10-17/18 mei

MBO-Raad

- Loes van Tiem 10-18 mei

Directie Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie (BVE) van het Ministerie van OCW

- Peter van Ijsselmuiden 15/16-20 mei

NIHA

- Jak den Exter 10-20 mei
- Özge Çelikarslan (fotografie en film) 11-20 mei

3. overzicht uitgevoerd programma

Zaterdag 10 mei 2008: heenreis

Reis Ankara-Nevşehir

Maaltijd in aanwezigheid van de directeur van dhr. Kamil Uslu, directeur van het Beroepslyceum van Anatolië voor Hotelmanagement en Toerisme (AOTML) te Nevşehir en de Provinciaal directeur van het Ministerie voor Nationaal Onderwijs.

Uitgebreide avonddiscussie

Zondag 11 mei 2008: de regio in vogelvlucht

Uçhisar (burcht, stadje en verschillende stops bij valleien)

Çavuşin (burcht, Johanneskerk)

Maaltijd in TURBEL-pension + bezichtiging verbouwingen en gesprek met eigenaar Mustafa Kaygısız

Çavuşin (Byzantijnse rotskerk van Çavuşin)

Bezichtiging vallei van het Oude Zelve

Avanos (bezichtiging pottenbakkerij en gesprek met mede-eigenaresse en pensionhoudster Lilian Körükçü-van der Zee)

Rit door Pancarlık-vallei ten zuiden van Ürgüp, bezichtiging rotskerk

Bezoek aan het dorp Ortahisar

Wandeling door de Kızılçukur-vallei, bezichtiging Druivenkerk en Verborgen Kerk

Uitgebreide avonddiscussie

Maandag 12 mei 2008: de Hogescholen

Bezoek aan de Beroepshogeschool van de Universiteit van Nevşehir (voorheen gekoppeld aan Erciyes-universiteit in Kayseri). Uitgebreid gesprek met en rondleiding door directeur en oprichter Kurtuluş Karamustafa. De school telt 1300 leerlingen en is aangesloten op Europese structuren (ECTS, diploma-supplement) en heeft een hoge ranking van de European Universities Association. Hogeschool werkt veel met gastdocenten uit de sector. (bv. general manager Dedeman-hotel)

Bezoek aan de Beroepshogeschool van Kappadocie in Mustafapaşa. Uitgebreid gesprek met en rondleiding door o.a. dhr. Arda Çakır, vice-directeur.

Bezoek aan het Dedeman-hotel in Nevşehir, gesprek met HRM-manager, stagebegeleiders uit hotel en school en chef-kok.

Bezoek aan Hallaç-klooster

Bezoek aan Cultuurhuis Babayan in İbrahimpaşa, gesprek met pensionhouders Willemijn Bouman en Paul Broekman.

Diner met dir AOTML (Kamil Uslu) en Provinciaal vertegenwoordiger van het Ministerie voor Nationaal Onderwijs.

Uitgebreide avonddiscussie met lezing van Mehmet Afşaroğulları over het Turkse beroepsonderwijs en DG voor handels- en toerisme-onderwijs.

Dinsdag 13 mei 2008: Beroepslycea

Bezoek aan het bureau van de provinciaal vertegenwoordiger van Nationaal Onderwijs te Nevşehir (die vervolgens mee ging tot ons vertrek)

Bezoek aan de gouverneur van de provincie Nevşehir.

Bezoek aan directeur en staf van het Handelslyceum en het Handelslyceum van Anatolie in Nevşehir.

Bezoek aan directeur en staf van het AOTML van Nevşehir. Bezichtiging van de school.

Op weg naar Aksaray:

Bezoek aan het dorp Gelveri (Güzelyurt) met ondergrondse stad en kerken (Sivişli en Kilise Camii).

Bezoek aan de Ihlara-Vallei met Daniel-kerk, Slangenkerk en Sümbüllü-kerk.
Diner met directeuren van Handelslyceum en AOTML (Ahmet Aydın) van Aksaray en staf met aansluitend gesprek.

Woensdag 14 mei 2008: Beroepslycea en Centrum voor Toerisme-educatie

Ontbijt met directeur AOTML en directeur van het Handelslyceum van Aksaray en staf.

Optreden kleuters

Bezichtiging van (A)OTML

Reis naar Ürgüp met bezoek aan Ağzıkarahan

Gesprek met directeur en personeel van Turizm Eğitim Merkezi in Ürgüp

Gesprek met voorzitter van Cappadocie-tak van TURSAB, Muammer Sak.

Bezoek aan locatie Erol Toksöz Yüksekokulu te Ürgüp

Bezoek aan Dinler Hotel in Ürgüp, gesprek met staf lid

Doorreis naar Kayseri via Dörtyol en Develi

Kennismaking met dhr. Hasbi Alparlan, directeur van (A)OTML Kayseri en diens staf

Diner met directie en staf.

Donderdag 15 mei 2008: Beroepslyceum Kayseri en terug naar Ankara

Ontbijt met directeur, leerkrachten en dhr. Erdoğan Ayata, de provinciaal directeur voor Nationaal Onderwijs van Kayseri.

Rondleiding door praktijkhotel en AOTML

Eerste evaluatie en werken aan uitvoeringsplan

Terugreis naar Ankara

Verblijf NIHA

Vrijdag 16 mei 2008: Gazi-universiteit en beroepslyceum Yenimahalle

Ontbijt met Turkse counterparts van het Ministerie voor Nationaal Onderwijs.

Overdracht van bevindingen aan de die nacht aangekomen Peter van IJsselmuider van OCW.

Bezoek aan de Faculteit voor Handels- en Toerisme-onderwijs van de Gazi-universiteit. Ontvangst door de dekaan en een deel van de staf.

Introductie door dekaan mw. prof. Sanem Alkibay en rondleiding over de mede met Europese steun ingerichte moderne campus. Het is de oudste en vooralsnog enige opleiding voor docenten aan de toerisme-lycea. Een tweede wordt ingericht aan de universiteit van Nevşehir. Met Gazi heeft NIHA een LdV-aanvraag gedaan ten behoeve van uitwisseling van docenten met Nederland.

Lunch in het praktijkhotel van het AOTML Yenimahalle in de wijk Beşevler (Ankara) met directeur Osman Kumaş, een deel van de staf en twee Turks-Nederlandse leerlingen van ROC-Aventus die daar verblijven in het kader van een stageovereenkomst met het Ministerie van Nationaal Onderwijs.

Rondleiding door het praktijkhotel en de school.

Bezoek aan de praktijkcafetaria van de school.

Gesprek bij het Agentschap voor Beroepskwalificaties MYK met bureauhoofd mw. Firuzan Silahşör en medewerkster Merve İlkkutlu. O.a. gesproken over de lopende Matra-flex-aanvraag die gericht is op het gebruikmaken van expertise van Colo en de kenniscentra vooruitlopend op toekenning van een grote Europese subsidie-aanvraag.

Zaterdag 17 mei: Kızılcahamam: beroepslyceum en stagehotels

Bezoek aan de oude lokatie van de AOTML van Kızılcahamam. Gesprek met de staf o.a. met een terugblik op het ontbijt met Stas Marja van Bijsterveldt tijdens het NIHA-congres in januari 2008.

Bezoek aan de op 30 mei a.s. door de Turkse premier te openen nieuwe lokatie van de school.

Uitgebreid bezoek en lunch aan het spa-hotel, time-sharingcomplex Asya met meer dan 2000 bedden, congrescentrum voor 1200 gasten en uitgebreide kuurmogelijkheden. Dit aan de regerende AK-partij gelieerde bedrijf is in 2004 geopend en telt naast 280 medewerkers, 55 stagiairs van het AOTML in

Kızılcahamam. Met enkele daarvan is een gesprek gevoerd. Voorts met de HRM-manager en klantmanager. Aan het 5-sterren-complex is door ca. 100 architecten en binnenhuis-architecten een bijdrage geleverd. Resultaat is een wondermooi, afwisselend complex in een mengstijl tussen Ottomaanse architectuur en moderne architectuur.

Wandeling in het Nationaal park Soğuksu en bezoek aan het Patalya-hotel van de Başkent-universiteit. Gesprek met de manager en enkele stagiairs van AOTML Kızılcahamam.

maandag 19 mei: beroepslyceum en praktijkhotel Çankaya

Bezoek aan AOTML Çankaya, gesprek met de directeur Arif Ekinci en een deel van de staf. Rondleiding door praktijkhotel met ca. 60 plaatsen en school met 1000 leerlingen, waarvan 25% meisjes. Stages vooral in Ankara (105 adressen met 570 leerlingen) en Antalya (10 adressen met 125 stagiairs). School is in 2004 geopend en gebouwd met geld van de İMKB-beurs in Istanbul. School heeft relatie met Albeda-college (contactpersoon Carla) en krijgt via een contactpersoon van de gemeente Den Bosch mogelijk contact met het Koning Willem I-college.

Lunch met directeur en deel van de staf.

Middag; evaluatie en verslag.

dinsdag 20 mei: het Ministerie van Nationaal Onderwijs

Bezoek aan Sadettin Sabaz, Directeur-Generaal voor Handels- en Toerisme onderwijs, die benadrukt dat hij na onderzoek in Duitsland en Nederland gekozen heeft voor het Nederlandse model van beroepsonderwijs. De wijze waarop het bedrijfsleven betrokken is bij de school in bv. de vestiging Apeldoorn van ROC-Aventus is voor hem een voorbeeld dat in Turkije navolging verdient. Het uitwisselen van stagiaires met Nederland vindt hij niet alleen belangrijk voor het beter leren kennen van elkaars landen, maar ook voor een betere service aan buitenlandse toeristen. Hij dringt aan op het niet alleen sturen van Turks-Nederlandse stagiaires maar ook autochtone Nederlanders. Met Peter van Ijsselmuiden werden gegevens over beide onderwijssystemen uitgewisseld en aan het eind van het gesprek werd een samenwerkingscontract met NIHA getekend. Het plan om een Hospitality en Leisure College te starten in Cappadocië, wordt warm ontvangen en de DG zal deelnemen aan besprekingen met YÖK.

Bezoek aan Sadrettin Gönültaş, plaatsvervangend DG van het Directoraat Generaal voor informeel onderwijs en leerlingwezen. Men bestrijkt met 306 Beroepsonderwijscentra (Mesleki Eğitim Merkezleri), die vooral in industriegebieden liggen, en 950 over het hele land verspreid gevestigde Volksonderwijscentra (Halk Eğitim Merkezleri) het hele veld dat ook door de ROC's wordt bestreken. Op de Beroepsonderwijscentra krijgen leerlingen die het 8-jarige basisonderwijs hebben afgerond op één dag per week 10 uur modulaire theorieles. Verder werkt men voor minimaal 1/3 van het minimumloon en verzekerd door het ministerie. Begeleiding vindt plaats vanuit de beroepsopleidingscentra. Het betreft 200.000 leerlingen. Men verstrekt verschillende certificaten, waarvan de bulk op niveau 3-4 van EQF zit. Men kan tot EQF-5 opleiden. In de toekomst waarschijnlijk dezelfde diploma's als in het formeel onderwijs. Via speciale projecten (ism bv. de Turkse KvK) probeert men het niveau van kennis op het gebied van ICT en Engelse taal te verhogen.

In de Volksonderwijscentra kan iedereen van 0 – 80 jaar terecht voor een van de 600 verschillende programma's. Duur varieert van 6 uur tot 1200 uur.

Er is een overlap met het DG voor Handels- en Toerisme-onderwijs op het vlak van het informeel onderwijs dat vergelijkbaar is met de laatste 2 jaar van de formele lycea voor handels- en toerisme-onderwijs (zoals in TUREM-Ürgüp). Dat is ook de reden dat beide DG's als counterpart zijn gekozen.

4. bevindingen en conclusies

- De Nederlandse delegatie was zeer onder de indruk van de gastvrijheid, welwillendheid, openheid en energie van de Turkse counterparts en directie en personeel van het gros van de bezochte scholen, praktijkhotels en (leer) bedrijven.
- De delegatie ziet zeer reële kansen voor het Nederlands beroepsonderwijs en het bedrijfsleven in Turkije, in elk geval op de onderzochte terreinen in de bezochte regio's.
- Succesvolle aansluiting van het Nederlandse MBO (t/m associate degree) op de Turkse praktijk lijkt het best realiseerbaar met:
  - de hoogste 2 jaren van de beroepslycea voor hotelmanagement en toerisme van Anatolië. Dit zijn scholen waar een of meer buitenlandse talen, meestal met Engels als eerste vreemde taal, worden aangeleerd. Het gaat om klas 3 en 4 van deze lycea en om klas 11 en 12 (gerekend vanaf klas 1 van de basisschool). Klas 1 en 2 van de lycea zijn minder geschikt voor samenwerking doordat het programma in deze klassen nog te algemeen (en daardoor te specifiek Turks) is en doordat deze klassen (potentieel) nog teveel leerlingen bevatten die uiteindelijk niet doorgaan in de richting van hotelmanagement en toerisme.
  - De 2-jarige Beroepshogescholen, die opleiden voor niveau 5 van EQF (Associate Degree), te vergelijken met de top van het MBO, die ook tendeeft naar EQF-5.
- Samenwerking kan in beginsel plaatsvinden binnen alle velden van het toerisme- en hospitality-onderwijs (eten en drinken; vervoer en accommodatie; vermaak; verzorging van handicap en ouderen; schoonheid en haar en (volgend jaar): gezondheid
- Gezien de aanwezigheid van spa-voorzieningen in Cappadocië (Kozaklı) en Kızılcahamam is een uitbreiding naar hospitality en leisure gewenst.
- Er zijn duidelijke stappen gezet om het gebruik van de Engelse taal in het toerisme-onderwijs op voldoende niveau te onderwijzen:
  - Het Ministerie van Onderwijs werkt samen met British Council aan de verbetering van methodes.
  - De opleiding Toerisme-onderwijs heeft sinds kort de opleiding met een jaar verlengd om het Engels op niveau te krijgen.
  - De hogeschool in Mustafapaşa is in staat grote delen van het onderwijs Engelstalig te maken.
  - Veel stagiairs lopen lange stages (6 maanden) aan de zuidkust waar men veel praktische vaardigheden kan opdoen.

Desondanks is de doorgaans nog gebrekkige beheersing van de Engelse taal een van de belangrijkste struikelblokken binnen het Turkse toerisme-onderwijs.

- Belangrijke succesfactoren zijn:
  - Jeugdige, enthousiaste bevolking
  - Enthousiaste schoolleiders en docenten
  - Toenemende samenwerking van scholen met de sector
  - Grote behoefte aan geschoold personeel (tijdens onze reis van meerdere kanten bevestigd): het onderwijs kan de groei van de sector niet bijbenen
  - Doelstellingen van de Turkse overheid cq. het Ministerie van Nationaal Onderwijs m.b.t. verbetering van het beroepsonderwijs en vergroting van het percentage beroepsonderwijs in het totale onderwijs van ca. 37% naar meer dan 50% in de periode 2008-2012. (De provinciale directeur voor Nationaal Onderwijs in Nevşehir wil van 41% - 60%). Men start landelijke campagnes met rolmodellen om het imago van beroepen en beroepsonderwijs te verbeteren.

- Het bestaan van verschillende grote Europese projecten gericht op de verbetering van het Turkse beroepsonderwijs ism het Turkse Ministerie voor Nationaal Onderwijs. Hierdoor zijn al aanmerkelijke verbeteringen tot stand gekomen, m.n. scholing van personeel en invoering van modulaire systemen.
- De ambitieuze doelstellingen van het Ministerie van Cultuur en Toerisme, waar het de groei van het buitenlands toerisme naar Turkije tot 2023 betreft.
- Enthousiasme van de delegatieleden van zowel Turkse als Nederlandse zijde.
- Enthousiasme bij scholen om stagiairs uit het buitenland te ontvangen en naar het buitenland te sturen.
- Enthousiasme bij Turkse leerlingen om op stage naar het buitenland te gaan.
- Enthousiasme bij leerkrachten om mee te doen aan uitwisselingsprogramma's
- Mogelijkheden die Turkije heeft om aan Europese programma's mee te doen.
- De grote particuliere investeringen (giften) in bouw en inrichting van scholen.
- Het aanbod van het Ministerie van Nationaal Onderwijs en de Hoger Onderwijsraad (YÖK) om een Nederlandse HO-instelling in Turkije op te zetten.
- De sinds het aantreden van de nieuwe YÖK-voorzitter (december 2007) reële samenwerkingsmogelijkheden tussen YÖK en het Ministerie.
- De grote behoefte aan beroepspersoneel op het middenniveau.
- (In dit geval) de centraal georganiseerde aansturing van het toerisme-onderwijs.
- Wet van de remmende voorsprong bij invoering van EQF in Turkije. In Nederland moet bij de implementatie van het EQF rekening worden gehouden met bestaande structuren.
- De goede mogelijkheden om over te stappen van het reguliere onderwijs naar het informele-onderwijs en vice versa.
- De veelzijdigheid van de regio Cappadocië (unieke combinatie van cultuur (m.n. Byzantijnse rotskerkjes) en natuur (erosielandschap), vriendelijke bevolking, voldoende redelijke tot goede accommodaties, variërend van kleine pensions tot 5-sterrenhotels, mogelijkheden tot paardrijden, mountainbiken, trekking, ballonvaart, spa-toerisme, kanoën, etc.)
- De aanzienlijke, redelijk stabiele toeristenstroom naar Cappadocië (ca. 2 miljoen, waarvan de helft buitenlands)
- Redelijke tot goede mogelijkheden die veel scholen hebben om studenten en stagiairs onder te brengen.
- De contacten in Ankara en Kızılcahamam bieden niet alleen extra mogelijkheden tot samenwerking maar vormen ook een goede terugvaloptie voor studenten, stagiairs die het om de een of andere reden in Cappadocië niet redden.
- Belangrijke faalfactoren zijn:
  - De te klassieke structuur van het Turks onderwijs (klassikaal, hiërarchisch) en bedrijfsleven (hiërarchisch, weinig creatief)
  - Enigszins trage besluitvorming (o.a. door capaciteitsgebrek, onbekendheid met de mogelijkheden en andere prioriteiten) aan Nederlandse kant
  - Vooroordelen m.b.t. Turkije
  - Verslechtering van de relatie Turkije-EU
  - Cultuurverschillen Nederland-Turkije (school, stageplek, woon- en leefklimaat, jongerencultuur)
  - Communicatie-, taalproblemen
  - Onevenwichtigheden in de toeristische structuur van de regio. Te lage bezettingsgraad (in Nevşehir ca. 35%); kwaliteitsverlies door felle prijsconcurrentie; massaal flitstoerisme (1 overnachting) vanuit de zuidkust. Verdere verslechtering zou de regio oninteressant kunnen maken voor kwaliteitstoerisme en zou Cappadocië kunnen reduceren tot een satellietgebied van de grote touroperators aan de zuidkust. Het toerisme naar Turkije en

ook de regio lijkt sterker dan internationaal gebruikelijk is beïnvloed te worden door min of meer toevallige gebeurtenissen. Het imago van Turkije blijkt nog erg instabiel en kan door een of twee mindere nieuwsberichten naar grote diepten kelderen en het internationaal toerisme voor enige tijd lamleggen. Dit hebben we gezien bij bv. de Golfoorlog en kleine aanslagen van de PKK. Ook het binnenlands toerisme naar bv. Cappadocië kan sterk schommelen. De zeer populaire soap 'Asmalı Konak' die in Cappadocië speelde bracht vele duizenden Turkse toeristen naar de regio. Na het stoppen van de serie liepen de aantallen snel terug.

- De neiging van veel studenten en hun ouders om te streven naar een zo hoog mogelijk opleidingsniveau. Dit leidt er niet alleen toe dat de betere studenten kiezen voor de algemene lycea (ipv de beroepslycea) maar ook dat studenten van beroepslycea en beroepshogescholen uiteindelijk toch naar de universiteit willen. Dit leidt op sommige plaatsen tot een te theoretische aanpak op beroepsscholen.
- De op veel plaatsen nog gebrekkige betrokkenheid van het bedrijfsleven bij het onderwijs.
- De regelgeving m.b.t. verblijf- en werk vergunning, in beide landen als het gaat om uitwisseling van studenten m.n. voor een langere stageperiode, zeker als daar een betaling tegenover staat.

5. speerpunten in mogelijke samenwerking

In het door de deelnemers aan de inception visit voorziene meerjarige samenwerkingsproject **HOSPITALITY & LEISURE in CAPPADOCIË en ANKARA: VERSTERKING ONDERWIJS & ARBEIDSMARKT** is door de deelnemers op basis van de bevindingen en conclusies voorlopig gekozen voor de volgende speerpunten:

Kennisuitwisseling (onderwijssysteem, arbeidsmarkt, methodologie en methodiek, kwalificatiestructuur) ten behoeve van upgrading

- Via Kenwerk (en hun tripartite bestuursstructuur), MBO-Raad, OCW en individuele onderwijsinstellingen kan een permanente uitwisseling tot stand worden gebracht die moet leiden tot:
  - Een verbetering en versterking van leren in de praktijk met aandacht voor de ontwikkeling van de juiste beroepshouding en de theorie en praktijk van het beroepsonderwijs in beide landen
  - Een verdere integratie in Europese structuren (zie ook het onderdeel 'Aanhaken Turkije bij Europese standaarden')
  - Een verdere internationalisering van het beroepsonderwijs
  - Een versterking van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in beide landen
  - Verbetering Engelstaligheid (vaktaal hospitality & leisure, methodes, plaats in curriculum, praktijk).

Uitwisseling van docenten, studenten en stagiairs

Buiten het veld van toerisme en hotelmanagement kennen de meeste beroepslycea in het 3e en 4e jaar een leer-werkregiem waarin leerlingen gedurende (bijna) het gehele leerjaar per week 2 dagen op school zitten en 3 dagen bij een bedrijf. De seizoensgebondenheid in de toerisme-sector heeft er in deze tak toe geleid dat de leerlingen van april tot oktober permanent op stage zijn. In beginsel gaat het om 4- en 5-sterrenaccomodaties, deels in de eigen regio, deels buiten. Het Ministerie van Onderwijs zorgt voor een verzekering, bedrijven betalen een stagevergoeding. De begeleiding op de stageplek geschiedt vanuit het leerbedrijf en door leermeesters die als een soort praktijkassistenten aan de school zijn verbonden en zowel de stagiair als het leerbedrijf evalueren en problemen oplossen. Leerbedrijven die niet in staat zijn om 80% van het theoretisch geleerde in de praktijk door de stagiairs te laten uitvoeren, verliezen hun erkenning.

Stagiairs vanuit Nederland kunnen op meerdere plaatsen in dit systeem meelopen. Wellicht zijn kortere stages aan te bevelen (mede ivm visumproblematiek).

- Stage-uitwisselingen met enkele van de scholen-leerbedrijven zouden op korte termijn kunnen starten: Het meest kansrijk zijn:
  - (AOTML-Kızılcakhamam, Asya, Patalya) (contact Loes van Tiem met lerares Engels Sevda Şimşek)
  - (AOTML-Beşevler, diverse hotels in Ankara)
  - (AOTML-Nevşehir, Dedeman hotel)
  - (AOTML-Kayseri, eigen praktijkhotel en diverse hotels in Kayseri en aan de zuidkust).
- Een eerste docentenbezoek aan Nederland in het kader van dit Matra-flex-project, mogelijk al in juni 2008.

- Onderzoekstage van 10 weken van studenten aan de NHTV in Cappadocië om mogelijkheden van de regio (bv. wellness-toerisme) nader in kaart te brengen.

Permanente Nederlandse aanwezigheid in de sector in Cappadocïe. (Hospitality & leisure college)

Er valt veel voor te zeggen om (na een gedegen feasibility study) in Cappadocië een permanente aanwezigheid van het Nederlandse beroepsonderwijs (en mogelijk ook bedrijfsleven) in Turkije te creëren, te beginnen met Hospitality en Leisure. Het zou moeten gaan om een Turks-Nederlands Hospitality & Leisure college waarin de hoogste 2 jaren van het beroepslyceum en de 2-jarige hogeschool in een vierjarige formule worden ondergebracht, waarbij men opgeleid wordt voor de Associate Degree. Zowel studenten uit Nederland als Turkije zijn welkom. Er wordt voor Turkse studenten voorzien in stagemogelijkheden (en met het oog op de groeiende tekorten wellicht ook werk?) in Nederland.

We hebben het idee dat we met dit initiatief met relatief weinig energie kunnen werken aan:

- Internationalisering van het Nederlandse beroepsonderwijs (leerkrachten, leerlingen, stagiairs)
- Versterking van de exposure van Nederland in Turkije
- Versterking van het beroepsonderwijs in Turkije
- Export van sterke producten uit het Nederlandse beroepsonderwijs
- Een springplank voor het Nederlandse bedrijfsleven
- Een ondersteuning van projecten die zich richten op zorg en wellness voor ouderen (ism bv. verzekeringsmaatschappijen en welzijns- en gezondheidsinstellingen)
- Het creëren van een bruggenhoofd voor de introductie van beroepsonderwijs op associate-degree-niveau in andere (bij voorkeur in Turkije nog onbekende of onvoldoende ontwikkelde) sectoren
- Een versnelling in de groei naar Engelstaligheid van het Turkse beroepsonderwijs door geheel Engelstalig onderwijs te bieden
- Een versterking van de samenwerking tussen onderwijs-overheid en bedrijfsleven
- introductie van (internationale systeem van) erkenning van leerbedrijven, kwaliteitsborging en stagebegeleiding.

Vooronderzoek wijst uit dat een potentieel geschikt gebouw voorhanden is (Erol Toksöz Yüksekokulu in Ürgüp (waarschijnlijk in beheer bij de Hacettepe-universiteit). In dit nieuwe gebouw zijn voldoende voorzieningen voor het geven van lessen en het onderbrengen van studenten en stagiairs. Overleg met de Turkse overheid (gesprekken met YÖK-voorzitter Yusuf Ziya Özcan en DG Handels- en Toerisme-onderwijs) moet er toe leiden dat gebouwen en grond in beginsel door Turkije worden gefinancierd.

De reeds bestaande mogelijkheid om tijdens een stage in Turkije studiefinanciering te behouden en overleg over de mogelijkheid studiefinanciering voor het volgen van onderwijs in Turkije ook in het MBO mee te mogen nemen, Europese fondsen, Nederlandse programma's als het Project Internationalisering Beroepsonderwijs (PIB) en bijdragen van het bedrijfsleven en NGO's moeten een voldoende basis vormen voor een financieel gezonde instelling. Van Turkse zijde kan wellicht een bijdrage worden geleverd door overheid, werkgeversorganisaties (TURSAB, TÜROFED, TÜSIAD en TİSK), vakbonden (DİSK, Türk-İş en Hak-İş), de beurs (İMKB) en de Kamers van Koophandel (TOBB), Rotary-clubs, etc.

Aanhaken van Turkije bij Europese standaarden

- European Qualifications Framework (EQF). Het Turkse Vocational Qualifications Authority (MYK) is pas sinds kort operationeel en groeit de komende tijd van 25 – ca. 90 medewerkers. MYK poogt via een Matra-flex aanvraag het gat tot toekenning van een grote Europese subsidie (toekenning

verwacht in dec. 2008 / jan. 2009) een eerste vingeroefening gesubsidieerd te krijgen met steun van Colo. Daar Colo enkele aarzelingen heeft en het Matra-flex-potje voor dit jaar op is, lijkt dit niet haalbaar. Kenwerk overweegt nu uit eigen middelen, gekoppeld aan dit hospitality en leisure project, met MYK in zee te gaan.

- Meer internationaal erkende certificering van Engels taalniveau.
- Aansluiting bij Europese controle- en klachtenstructuren m.n. ivm erkenning van leerbedrijven.
- Aansluiting bij de ontwikkeling van een Europees Credit systeem voor het mbo onderwijs (ECVET)

Verbetering inventaris van scholen door o.a. ontwikkelen ondernemende school

Het is de nadrukkelijke wens van het Turkse Ministerie voor Nationaal Onderwijs om ook de verbetering van de inventaris van verschillende scholen tot speerpunt van Nederlands-Turkse samenwerking te maken. Vanuit de gedachte dat een hengel beter werkt dan een vis, moet de oplossing voor inventarisproblemen vooral gezocht worden in het aanreiken van ideeën om meer inkomsten te genereren en niet in het beschikbaar stellen van middelen.

6. Overige kansen, ideeën en mogelijke activiteiten

- In de toerisme-opleidingen in Turkije worden op verschillende plaatsen naast Engels tweede talen als Russisch, Frans en Duits onderwezen. Nu ook hier de verwachtingen m.b.t. toerisme uit China groeien, begint behoefte te ontstaan aan personeel dat het Chinees enigszins beheerst. Onderzocht kan worden of Turkse stagiairs op de Stenden-campus in China Chinees zouden kunnen leren.
- Met het Ministerie van Onderwijs kan een protocol worden voorbereid om stagiairs uit Nederland (ongeacht richting en plaats) tegen redelijke vergoeding onder te brengen in praktijkhotels van de AOTML.
- Bij de handelslycea die bezocht zijn is interesse voor samenwerking. Onderzocht kan worden of daar in Nederland belangstelling voor bestaat (KC Handel, MBO-Raad).
- Er kunnen activiteiten gekoppeld worden aan de Nederlandse Vakantiebeurs in Utrecht. De gouverneur van Nevşehir is bereid een openingshandeling te verrichten en een bezoek van Turkse hotelhouders (op verzoek van dhr. İsmail Demirel van hotel Asya) aan Nederlandse reisbureaus en collega's zou rond deze beurs kunnen worden georganiseerd.
- Koppeling van dit project aan plannen rond gezondheid(sonderwijs), geriatrische zorg en opvang van expats en remigranten in Izmir, Antalya, Kastamonu, Emirdağ.

7. Gevolgen voor de projectopzet en -uitvoering

Op grond van de bevindingen en conclusies van de delegaties wordt m.b.t. de verdere projectopzet het volgende voorgesteld:

1. Het project, dat de grenzen van dit Matra-flex project in inhoud en tijd overschrijdt, gaat zich in eerste instantie richten op Hospitality en Leisure in Cappadocië. De verbetering en vergroting van kwaliteit, samenwerking en aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt staan hierin centraal (zie speerpunten); als terugvaloptie kunnen de scholen in Ankara en Kızılcahamam dienen. Met deze scholen zijn overigens ook eigenstandig goede samenwerkingsmogelijkheden.
2. Binnen Nederland wordt gezocht naar één aanspreekpunt voor dit project vanuit een multidisciplinaire samenwerking van COLO, Kenniscentra, bedrijfsleven en MBO-Raad, ROC's en HBO-raad. In het kader van dit hospitality & leisure project wordt op uitvoerend niveau de vorming van één Turkije loket voorgesteld dat de activiteiten coördineert en uitvoert en de contacten met NIHA en Turkije onderhoudt.
3. Partners zijn, op basis van hun wettelijke taken of missie vrij om binnen de afgesproken grenzen uitvoering te geven aan concrete initiatieven. Het is daarbij van belang de informatie aan elkaar snel en voldoende te laten zijn.
4. Contacten met Turkije lopen in beginsel via NIHA. Voor NIHA dienen na en buiten deze projectopzet voorzieningen worden getroffen die een langdurig en substantieel optreden van NIHA binnen het gehele beroepsonderwijs (ook MBO) mogelijk maken. Naast een uitbreiding van NIHA's opdracht is daarvoor ook enige extra basisfinanciering nodig.
5. De keuze van Nederlandse opleidingen die uitgenodigd worden om Cappadocië te bezoeken, wordt uitgesteld tot na een eerste bezoek van een vijftal Turkse leerkrachten uit de toerisme- en hospitalitysector aan Nederland. Delegatieleden proberen dat bezoek nog in juni 2008 te laten plaatsvinden.

V.w.b. deelname wordt gedacht aan:

- Taner van Nevşehir AOTML
- Cengiz van Aksaray AOTML
- Güliz van Kayseri AOTML
- Kurtuluş Karamustafa van Hogeschool Nevşehir
- Arda Çakır van Hogeschool Mustafapaşa

Wanneer gedacht wordt aan deelname vanuit Ankara en Kızılcahamam valt te overwegen ook Esen of Sema van Kızılcahamam AOTML en Handan van Çankaya AOTML mee te laten gaan. De te bezoeken lokaties worden vastgesteld door Kenwerk en MBO-raad (evt. ook HBO-raad). Genoemd zijn: Lokaties van ROC-Amsterdam; Mondriaan; NHTV; ROC-Aventus en Zadkine. Bekostiging binnen het Matra-flexproject komt ten laste van de andere activiteiten (de voorziene bezoeken van Nederlandse instellingen en het bezoek van een Turkse delegatie in oktober 2008 aan Nederland).

6. Na goedkeuring van deze aanpassingen door de EVD worden verdere stappen in het overleg op 26 juni door betrokkenen vastgesteld.